

סא:

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

מסורת הש"ס

ר"ב חסדא אמר פסול. ואם תאמר מאי שנא משחטו למוליס ולגלילס תריך דהתם יש מחשבת מוליס בשחיטה אבל הכא לא פתיח מוליס בריקה: ר"ב אביי בשם ר' יוחנן מ"מ לא יולף מק"ו דפסול משניו בעלים דמה הריני שוחט לשם פלוני דכשר לזרוק דמי לשם פלוני פסול שוחט לשם ערלים דפסול אינו דין לזרוק לגלילס נמי פסול וכי האי גוונא עבדי בנזמים (ד' י.) קל וחומר אשאל לשמו ומיך ר"י דשמי הכא דריב יליף מקרא לקמן ועוד אומר ר"י דאיכא למיפרך נמי לשניו בעלים שכן אם זרק לשם פלוני דפסול תאמר בשוחט לזרוק לערלים שכן זורק לשם ערלים כשר דלין מחשבת אולוין בריקה לר"י כדפרישית ויש תאמר הוא גופה יולף משניו בעלים שיחא זורק לשם ערלים פסול ושמיחא יש מיעוט למעט אוליס מריקה ומיהו מתכוון לא משמע שום מיעוט אלא מיעוט אחריתא איכא ועוד איכא למיפרך מה לשניו בעלים שכן פסול בכל הנזמים: וכי תימא ה"ה בריקה. וכן רב אשי קאמר בנמוך לא שחט שחיטה ולא שחט זריקה מינה לריב"ז כיון דזריקה קילא דלין כה מחשבת אולוין היכי יולף משחיטה ואמאי איצטרך השחט זאת:

ר"למא האי כ"י ע"ל אפי"ו כ"י דהו. אע"ג דפלוגמח דתנאי הוא כדפרישית (ד' ע"ג.) גבי הכוהו עשרה בני אדם ב"י מקלות ככל נפש אי כולה נפש משמע או כל דהו וכן בככורות (ד' ג.) גבי כל כבוד רב אשי כ"י נקטור ראייתו של רבנא ולהעמיד הכריחא כמאן דאמר כל דהו משמע ועוד דפ"י כקונטרס דברייתא גופה מוכחא דזאת כ"י להתיב מקצת ערלות ולהי פרוך: כתב רחמנא זאת עד דאיכא בולא ערלה. מימה לשמוק מכל ועוד דנימח איפכא דזאת ודאי כולה ערלה משמע כהו רחמנא כל אפילו כל דהו ו"ל דידע בעל הש"ס דליצטרך כל לשום דרשה אחריתי ואצטרך זאת לגלוי דלא מדרוש מכל כל דהו אבל אי היה דרשי' איפכא לא היה ידעין כלל זאת למאי תאח:

דחמאי וזיקה וריקה היינו קולא דהא לא אחרית מחשבת אולוין אלל זריקה דשחיטה גלי זה רחמנא הלכך מסתברא דזאת דפסול כולה ערלות אשחיטה קאי ולא זריקה אחת משמע מיעוט: ורב חסדא. דאמר לעיל יש מחשבת (אולוין) [עליון] בריקה אמר לך האי זאת לאו לקולא גבי זריקה הוא אלא לחמורי עליה אחת והכי קאמר זאת היא דמקצת ערלה לא פסלה זה אכל זריקה אפי' מקצתה פסלה: וזי סימא מאי חומרא דזריקה. משחיטה דמוקמת קולא דמקצת ערלה לא פסלה אשחיטה אבל זריקה אפי' מקצתה פסלה היינו חומרא דזריקה. חומרא דזריקה אלא זריקה מתקין לה רב אשי כמא' דהאי וכל ערל כולה משמע דילמא האי וכל ערל משמע כל דהו ערלה כתב רחמנא זאת דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה לא שחט אלא אשי רב אשי רב אשי רב אשי בהאי

שחטו להאילו למולין מניין אכל יתכפרו בני זריקתו ערלים או מניין או שאין מניין: אין מחשבת ערלים בריקה. לא מהיכלא לפסול וטעמא מפרש לקמיה: מנא אמינא לה כו'. רישא דברייתא וכל ערל לא יאכל זו: יכול יפסול. ערל: בני חצורה הבאין עמו. שאם נמנו עליו מולין וערל שחטו אחיו מחמת מילה ושחט לשם כולם יכול יפסול: הואיל ועומאה פוסלת. אם שחטו לטמאין דבעינן הראוי לאכול כדכתיב(ט) איש לפי אכלו מתכוון משחטו. ולמנא קמא דלית ליה לשון סורסי צמריה כתיב ושחטו אמו: וערלה פוסלת. מהאי טעמא נמי: דראוי לאכלה בעינן: מה עומאה לא עשה כה מקצת עומאה. כגון לטמאין ולטוריס: ככל עומאה. כאילו נשחט כולו לטמאין. ולקמן (סב.) פריך מאי שנא עומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמסקת ליה: וזמן פוסל. שחטו על מנת לאכול פיגול מית חוץ לזמנו נעשה כולו פיגול והיינו מקצת זמן שלא חישב אלא על מית הימנו כדכתיב(ט) אם האכל יאכל וגו' ומילא צמורת כהניס(י) וצנחיס (דף ע"ט.) כוף חזק לשמוע במשחט לאכול וצנחיס ציז השלישי הכתוב מדבר וצנחיס האכל יאכל אכילה בכיית: ערלה ועומאה אינה נוגעת בשאר וצנחיס כפסח שכן ערל ועומא משלחין קרבנותיהן דלא מעכבא דהו אכלת בעלים: ערלה לא הותרה מכללה שאין שום קרבן נאכל לערלים דליפניו צינמות (דף ע"ג.) דערל אסור בקדשים דלמי נקל וחומר מפסח הקל חזון נמי לא הותר לשום קרבן לאכולו חוץ לזמנו ועומאה הותרה מכללה כדמפרש לקמן (סג.) הפסח שנא עומאה נאכל צעומאה: ס"ל זאת. חקת הפסח וכתיב דהיא פרתמח לא ערל לא יאכל זו: מאי זאת. היכי משמע מוזאת דאינו פוסל בני חצורה הבאין עמו על כרחין מילתא אחריתי קאמר והכי קאמר ת"ל וכל ערל אחת דאיכא כולה ערלות אחת תאח דלא מימא הוא הדין לזריקה דעולה ערלות מיהא פסלה ביה אם שחטו למולין על מנת לזרוק דמה לערלים כדכס: תלמוד לומר זאת. דמשמע צענודה אחת הוא דפסלה ערלות והיינו שחיטה דהיא תחלה לעבודות והיא הוצרכה אלל מניין ואולוין כדמפרש: וכ"ס מאי קולא דזריקה. דחמאי הוא זאת אשחיטה קאי

בשחיטה ולא שחט בריקה אלא ולמעט זריקה היינו קולא דהא לא אחרית מחשבת אולוין אלל זריקה דשחיטה גלי זה רחמנא הלכך מסתברא דזאת דפסול כולה ערלות אשחיטה קאי ולא זריקה אחת משמע מיעוט: ורב חסדא. דאמר לעיל יש מחשבת (אולוין) [עליון] בריקה אמר לך האי זאת לאו לקולא גבי זריקה הוא אלא לחמורי עליה אחת והכי קאמר זאת היא דמקצת ערלה לא פסלה זה אכל זריקה אפי' מקצתה פסלה: וזי סימא מאי חומרא דזריקה. משחיטה דמוקמת קולא דמקצת ערלה לא פסלה אשחיטה אבל זריקה אפי' מקצתה פסלה היינו חומרא דזריקה. חומרא דזריקה אלא זריקה מתקין לה רב אשי כמא' דהאי וכל ערל כולה משמע דילמא האי וכל ערל משמע כל דהו ערלה כתב רחמנא זאת דעד דאיכא כולה ערלה לא פסלה לא שחט אלא אשי רב אשי רב אשי רב אשי בהאי

ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה כעבור ת"ל וכל ערל, אי איכא כולה ערלות פסלה ואי לא פסלה. וכי תימא הוא הדין לזריקה דאיכא כולה ערלות פסלה, ומאי קולא דזריקה דלחייב ראיין מחשבת אולוין פוסלה בריקה כראמין. ורב חסדא אריבא לאידן גיטא כולה ערלות פסלה בשחיטה מקצתה לא פסלה. וכי תימא הוא הדין לזריקה דברייתא נמי לא פסלה עד דאיכא כולה ערלות ת"ל זאת בשחיטה הוא דכתיב כולה ערלות אכל בריקה אפי' מקצת ערלה פסלה זריקה חמורי היא משחיטה דלא מקבע פיגול בשחיטה אלא בריקה. דחנן בנזמים פ"ב בתוספתא חזון דמי למחור או מקצת דמי למחור להקטיר אימורי למחור או מקצתן לאכול כוית במשור למחור פיגול וחיבין עליה כוית. הנה לא מקבע הובח פסול אלא מריקה ואילו אכל בשחיטה לא. דאי אפשר לחשב בשחיטה לשחטו למחור דהו היום שחט ליה. ורב אשי דתהו האי חירוצא. ואמר פסאי דהאי וכל דכתיב בערלה כולה משמע דלמא יאחי ולא לכול משמע דאפילו מקצת ערלה כתב רחמנא זאת עד דאיכא כולה ערלות לא שחט בשחיטה ולא שחט בריקה

16 [לקמן ע"ג:] כו [שמות י"ג.] א [ויקרא א:] ד [ו] [מ] פסחה [מ].

תורה אור השלם

- 1. ויאמר יי אל משה ואזרין את חקת הפסח כל בן נקר לא יאכל בה. שמות י"ב מ'.
- 2. וכי יגיד אתך ר' ויעשה פסח ליי המול לו כל בן נקר ואי יקרב לעשותו והיה באחורו הארץ וכל יצור על לא יאכל בה. שמות י"ב מ"ח.

מוסף רש"י

דאין מחשבת אולוין בריקה. מולא חקת. מריקת דמ' דאש לפי אכלו לגבי שחיטה מביי וקמנו ע"מ.

רבינו חננאל

אמר שחטו למולין על מנת שיתפירו בו ערלים רב חסדא אמר פסול יש מחשבת אולוין בריקה. כלומר בעינן קרבנות בריקה לאכול, וכיון שחשב לערלים שאין יכולין לאכול שנאמר וכל ערל לא יאכל בו פסול. רב אשי כשר בתו שחיטה אולוין ואין מחשבת אולוין פסול בריקה. כלומר אם זרק שלא לאכול לא נפסל הפסח. וירושלמי אמר ר' יוחנן שחטו לאכול וזרק דמי שלא לאכול בשר. אמר רב מנא אמינא לה דאין מחשבת ערלין בריקה. דחמאי יכול יפסול בני חצורה הבאין עמו. ודין הוא הוואל וטומאה פוסלת שנאמר ויהי אנשים אשר היו עומאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח. וערלה פוסלת שנאמר וכל ערל לא יאכל בו. מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל מה שהיה אף ערלה לא עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה. [ואן כ"ל לזרוק זו הוואל וערלה פוסלת חזון פוסל מה זמן עשה בו מקצת זמן ככל זמן אף ערלה עשה בה מקצת ערלה ככל ערלה. נראה למי דומה דין דבר שאין נוגח בכל הובחיס [כסון] הערלה שאין ערלה פוסלת אלא כפסח אבל בשאר הובחיס לא דקיימא לן ערל ושחט משלחין קרבנותיהן, מדבר שאינו נוגח בכל הובחיס הטומאה. שאין טומאה פוסלת אלא כפסח אבל בשאר זבחים לא דקיימא לן [טמא משלח קרבנותיו]. ואל יזכיר שני שנהגה בכל הובחיס. או כ"ל לזרוק ודין דבר שלא הותר מכללו הערלה מותר שלא הותר מכללו חזון ואל תזכיר טומאה שהרי הותרה מכללה כעבור, שנאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש, איש נזחה לנפש שני ואין צביון נזחה לנפש שני אלא עישין בטומאה. ת"ל את חקת הפסח, וזריק רבא מתי אלא לאו הכי קתי